

W zwiewnych nurtach kostrzewy (cykl)

BOLESŁAW LEŚMIAN

W zwiewnych nurtach kostrzewy (cykl)

Topielec

W zwiewnych nurtach kostrzewy¹, na leśnej polanie,
Gdzie się las upodobnia łące niespodzianie²,
Leżą zwłoki wędrowca, zbędne sobie zwłoki.
Przewędrował świat cały z obłoków w obłoki,
Aż nagle w niecierpliwiej zapragnął żalobie
Zwiedzić duchem na przelaj³ zieleni samą w sobie.
Wówczas demon zieleni wszechleśnym⁴ powiewem
Ogarnął go, gdy w drodze przystanął pod drzewem,
I wabił nieustannych rozkwitów pośpiechem,
I nęcił ust zdyszanych tajemnym bezśmiechem,
I czarował zniszczotą⁵ wonnych niedowcieleń,
I kusił coraz głębiej — w tę zieleni, w tę zieleni!
A on biegł wybrzeżami coraz innych światów,
Odczłowieczając duszę i oddech wśród kwiatów,
Aż zabrął w takich jagód rozdzwonione dzbany,
W taką zamroc⁶ paproci, w takich cisz kurhany⁷,
W taki bezświat zarośli, w taki bezbrzask⁸ głuchy,
W takich szumów ostatnie kędys⁹ zawieruchy,
Że leży oto martwy w stu wiosen bezdeni¹⁰,
Cienisty, jak bór w borze — topielec zieleni.

Śmierć, Las, Los, Grób,
Trup, Życie jako wędrownia

Kuszenie, Czary

Cisza, Los, Trup

Gwiazdy

Tej nocy niebo w dreszczach od gwiazd mrugawicy¹¹
Kołysało swój bezmiar w sąsiednie bezmiary,

Niebo, Gwiazda

¹kostrzewa — roślina z rodziny wiechlinowatych, potocznie bywa określana jako wysoka trawa, biologia rozróżnia ok. 650 gatunków zasiedlających całą strefę umiarkowaną Ziemi i tworzących wspólnie rząd kostrzewy (łac. *Festuca*). Bolesław Leśmian pisząc o *zwiewnych nurtach kostrzewy*, wskazuje, że powierzchnia porośniętej kostrzewą łąki porusza się na wietrze w sposób przywodzący na myśl powierzchnię wody. [przypis edytorski]

²niespodzianie — niespodziewanie. [przypis edytorski]

³na przelaj — najkrótszą drogą. [przypis edytorski]

⁴wszechleśny — obejmujący cały las. [przypis edytorski]

⁵zniszczota — zniszczenie. [przypis edytorski]

⁶zamroc — mrok. [przypis edytorski]

⁷kurhan — dawny grobowiec w formie wzgórza. [przypis edytorski]

⁸bezbrzask (neol.) — ciemność. [przypis edytorski]

⁹kędys (daw.) — gdzieś. [przypis edytorski]

¹⁰bezdeni — otchłań, przestrzeń bez dna. [przypis edytorski]

¹¹mrugawica (neol.) — ciągle mruganie, błyskanie wielu punktów. [przypis edytorski]

To w próżnię swe radosne unosząc pożary,
To zbliżając je znowu ku mojej źrenicy.

Patrzę, niby przez nagły w mej ślepcie wyłom,
A światy roziskrzzone — zaledwo¹² na mgnienie
Odsłaniają mym oczom, jak nieba mogiłom,
Dalekie, zatajone w srebrze ukwiecenie.

Odsłaniają swe jary¹³, wzgórze i parowy¹⁴,
Już z jednego szum borów płonących dolata¹⁵,
Z drugiego — cisza grobów, a z trzeciego świata —
Krzyk o pomoc i zawiew południa lipcowy.

Zasłuchany, wpatrzony stoję tak do świtu,
Aż niebo wron zbudzonych przesłoni gromada,
Gwiazdy giną w jaśnistych¹⁶ roztopach błękitu,
I gąszcz rosy na rzęsach zbłyskanych osiada.

Skroń znużoną pochylam do stogu na łące,
Garścią rozćwierkanego rojem świerszczów¹⁷ siana
Rzeźwię¹⁸ oczy, smugami gwiazd jeszcze gorące,
I do snu odnialego¹⁹ padam na kolana.

I śni mi się, i trwogą uderza do głowy
Krzyk o pomoc i zawiew południa lipcowy.

Sen, Natura

Odjazd

Wieczór

W polu

Dwoje nas w ciszy polnego zakątka.
Strumień na oslep ku słońcu się pali,
W liściu, co trafił na krzywy prąd fali,
Wirując, płynie szafirowa łątka²⁰.

Nadbrzeżna trawa, zwisając, potrąca
O swe odbicie zsiwiałą kończyną,
Do której ślimak, pęczniąc z gorąca,
Przysklepił muszlę swym ciałem i śliną.

Natura, Rośliny, Pokusa

¹²zaledwo (przestarz.) — zaledwie. [przypis edytorski]

¹³jary — dolina, wąwóz. [przypis edytorski]

¹⁴parów — dolina o stromych, porośniętych roślinnością zboczach. [przypis edytorski]

¹⁵dolatać — dziś: dolatywać; popr. forma 3. os. lp cz.ter.: dolatuje. [przypis edytorski]

¹⁶jaśnisty (gw.) — świecący, błyszczący. [przypis edytorski]

¹⁷świerszczów — dziś częstsza forma D. lm: świerszczy. [przypis edytorski]

¹⁸rzeźwić — orzeźwiać, odświeżać, rozbudzać. [przypis edytorski]

¹⁹odniały — rozpromieniony dziennym światłem. [przypis edytorski]

²⁰łątka — zielonkawcy lub niebieskawcy owad żyjący przy brzegu wód. [przypis edytorski]

W przerzutnym²¹ płasie znikliwsza²² od strzały
Płotka²³ się czasem zasrebrzy na mgnienie.
Pod wodą — spojrzuj! — prześwieca piach biały
I mchem ruchliwym brodate kamienie.

Czemu ci głowa na dłonie opadła?
To — pachnie trawa i ten piach pod wodą —
To — wód, polśnione smugami, zwierciadła
Parują ciszą, blaskiem i ochłodą.

Tych kilku dębów ponad brzegiem liście,
Podziurawione i przezarte chciwie
Przez gąsienice, trwają tak przejrzyste
Nad własnym cieniem, co utkwil w pokrzywie.

Z tej tu pokrzywy czar dębowych cieni
Zgarnę ku piersiom, co na słońce dyszą,
Ustami dotknę bezmiernej zieleni,
Stęsknionej do mnie swym sokiem i ciszą.

Do kwiatów przywrę rozpalone czoło,
Wślucham się w bąki grające i brzmiki²⁴,
I będę patrzył²⁵, jak lepkie gwoździki
Wśród jaskrów²⁶ lśniącą ociekają smołą.

I będę patrzył, jak maki i szczawie
Mdleją, ciał naszych odurzone wonią,
I będę wodził twoją białą dłonią
Po wielkiej trawie, nieznannej nam trawie.

Erotyzm

Tęcza

Słysząc go było, jak po młodym życie
Biegł coraz śpieszniej — ciepły deszcz majowy,
Zbryzgany słońcem, co przez obłok płowy²⁷
Wzdłuż mu kropliste rozwidniało nicie²⁸.

Deszcz, Natura

Pyląc, uderzył w piach drogi spróchniały,
Poszperał w krzaku, co lśnić, się kołysze,
Stracił liść z wierzy, przyciemnił gład biały
I ustał, w nagłą zaszuchany ciszę.

Teraz mu patrzeć, jak wierzchem obłoku
Tęcza, bezmiary objawszy, rozkwita,
Poprzerywana i niecałkowita,
Jakby się śniła zmrużonemu oku.

Tęsknota, Kondycja ludzka

²¹przerzutny — zmieniający często miejsce. [przypis edytorski]

²²znikliwy — łatwo znikający, ulotny. [przypis edytorski]

²³płotka — drobna, srebrno-biała ryba z czerwonymi płetwami. [przypis edytorski]

²⁴brzmik — gatunek trzmiela. [przypis edytorski]

²⁵patrzył — dziś popr. forma 1 os. lp: patrzył. [przypis edytorski]

²⁶jaskier — niewielka roślina o drobnych kwiatach w kolorze żółtym, białym, czerwonym lub innym, występująca na podmokłych terenach. [przypis edytorski]

²⁷płowy — tu: jasny; szarozółtawy. [przypis edytorski]

²⁸nicie — dziś popr. forma B. lm rzecz. *nici*: nici. [przypis edytorski]

Aż luźne znikąd jednocząc migoty²⁹,
Nagłą zawisa ponad światem bramą,
By ci przypomnieć, że zawsze tak samo
Trwasz w każdym miejscu u wnijścia³⁰ tęsknoty.

By ci przypomnieć, żeś z duszą, snem zżartą,
Wpatrzony w bezmiar, wsłuchany w swe dreszcze,
Wszedł do tych światów przez bramę rozwartą,
Co się za tobą nie zamknęła jeszcze.

Śmierć, Życie snem

Koń

Koniu krzywy, koniu siwy,
Ozdobiony łachem grzywy,
Kocham zawiew zmydlonych twym potem rzemieni
I oddech, juchą³¹ parnej dymiący zieleni.

Zapach
Koń

Łeb kościaty, ale krewki,
Z wargą miękką, jak pierś dziewczki,
Przewieś mi poprzez ramię w rzewną bezrobotę³²,
Bym twarzą prężnej szyi wyczuwał ciągotę³³.

Koniu smutny aż do śmierci
Z białą pręgą lejc³⁴ na szerci³⁵,
Zaprzyjaźnij się ze mną, jak to czynisz z wołem,
Wejdz do mojej chałupy, siądź razem za stołem.

Gospodarz, Gość, Przyjaźń

Dam ci wody z mego dzbana,
Dam ci cukru, dam ci siana,
Dam bryłę szczerzej soli, gień³⁶ świeżego chleba
I przez okno otwarte przychylę ci nieba.

Nie sęp³⁷ oczu brwi sitowiem,
Powiem tobie, wszystko powiem!
A gdy noc już nastanie, pozamykam dźwierz³⁸
I wspólnie odmówimy wieczorne pacierze.

Stodoła

Tyś całował dziewczynę, lecz kto biel jej ciała
Poróżowił na wargach, by cię całowała?

Pocałunek

Tyś topolom na drogę cień rzucać pozwolił,
Ale kto je tak bardzo w niebo roztopił?

Drzewo

²⁹*migot* — drgający blask. [przypis edytorski]

³⁰*wnijście* (daw.) — wejście. [przypis edytorski]

³¹*jucha* — krew. [przypis edytorski]

³²*bezrobota* (neol.) — brak pracy. [przypis edytorski]

³³*ciągota* (rzad.) — dreszcze. [przypis edytorski]

³⁴*lejc* — dziś popr. forma D. lm: lejców. [przypis edytorski]

³⁵*szerć* — sierść. [przypis edytorski]

³⁶*gien* (gw.) — duża kromka, pajda. [przypis edytorski]

³⁷*sęp* (daw.) — zaciemniać. [przypis edytorski]

³⁸*dźwierz* (daw.) — drzwi. [przypis edytorski]

Tyś pociosał stodołę w cztery dni bez mała³⁹,
Ale kto ją stodoлил, by — czym jest — wiedziała?

Stodoliła ją pewno ta Majka stodołna,
Do połowy — przydrożna, od połowy — polna.

Ze stu światów na przedświat⁴⁰ wyszła sama jedna
I patrzyła w to zboże, co szumi ode dna.

Wśród georginij

Wśród georginij⁴¹ — brzęczenie os.
Twojeż to kroki? Twójże głos?
To — koniec lata, jeden z tych dni,
Gdy słońce blednie, a ogród łśni.

Natura, Kwiaty, Lato,
Sielanka

To chory półsen znużonych drzew.
Odwróć swe oczy, ucisz swój śpiew!
To — spija rosę ostatni znój —
To — w cieniu twoim cień spoczął mój.

Pierwszy deszcz

Pierwsza z brzękiem zbudziła się mucha,
Pierwsze liście powypelzły z drzew,
I deszcz pierwszy wdudnia mi do ucha
Rozegrzmiwały w błyskawicach śpiew.

Mucha
Deszcz

Tego śpiewu zgruch i rozgruch długi
Któż by pojął, któż pochwyliłby?
Rozbrykane, rozwierzgane strugi
Miażdżą o ziem pluskające łby.

Już przy ziemi wrzask ich zaumiera⁴²,
A po niebie jeszcze dalej gna!
Chmura oścież w wszechświat się rozdziera,
Nie ma za nią kresu ani dna!

Niebo, Obłok

Słońce, w szyby lżawiejąc odźdżone⁴³,
Po podłodze złoty wzburza łan,
I odbicia okien rozmnożone
Wprawia w kurze zrucho miałych ścian.

Słońce

Ktoś rozepchnął furtę w mym ogrodzie,
Aż z odwraskiem runęła na błon!

³⁹bez mała — niemal, prawie. [przypis edytorski]

⁴⁰przedświat (poet.) — to, co było przed światem. [przypis edytorski]

⁴¹georginia a. dalia — roślina ogrodowa o dużych kwiatach, kwitnąca pod koniec lata, istnieje kilkadziesiąt gatunków o kwiatach różnych kolorów, rozmiarów i z różną liczbą płatków, została sprowadzona do Europy z Meksyku; dziś częstsza forma D. lm: georginii. [przypis edytorski]

⁴²zaumierać (daw.) — zamierać, obumierać. [przypis edytorski]

⁴³odźdżony — zasnuty kroplami deszczu. [przypis edytorski]

Nie wiem, kto to — lecz w porannym chłodzie
Błogosławię niewiadomą dłoń.

[Oto słońce przenika światłem bór daleki...]

Wiosna

Młode jeszcze gałęzie tęzą się pokrótce
W zielonej, pniom dla znaku przydanej obwódce.
Kwiaty, kształt swój półsennie zgadując zawczasu,
Nikłym pakiem wkraczają w nieznaną głąb lasu.
W dali — postrach na wróble przesadnie rękaty
Z zeszłorocznym rozpędem chyli się we światy,
Jakby chciał paść w ramiona pobliskiej cierpiałki⁴⁴,
Co naprzeciw cień w skrócie rzuca w piasek mialki.
W obłoku — obłok drugi napuszyście⁴⁵ płonie.
Wróbel łeb zaprzepaszcza w swych skrzydeł osłonie,
Jak gdyby nasłuchiwał, co mu dzwoni w sercu?
Świat, zda się, dziś nam nastał, a na pola szczercu⁴⁶,
Gdzie zieleni swym wyrojem omgłiła rozłogi⁴⁷,
Bocian, pod prostym kątem załamując nogi
I dziób dzierżąc wzdłuż piersi dogodnie, jak cybuch⁴⁸,
Kroczy donikąd, w słońca zapatrzony wybuch,
Co skrzy się, że go okiem zgarnąć niepodobna⁴⁹,
We wszystkich rosach naraz i w każdej z osobna.

Drzewo
Wróżna

Kwiaty, Las

Ptak, Natura

Przyśpiew

Wkosmacona w kwiat płytki,
Łeb ująwszy w dwie chwytki,
Pszczola, nim ją porwie lot,
W słońcu myje się, jak kot —
I do naga z odwianych⁵⁰ skrzydeł się rozbiera.
Lada powiew — lada
Płoszy wróbli stada,
I psi rumian⁵¹ kreśli cień
Ten sam niemal, co dzień w dzień,
I żuk brzuchem w niebiosy złudnie zaumiera⁵².

Natura

Ptak, Wiatr

⁴⁴*cierpiałka* (daw.) — przydrożny krzyż. [przypis edytorski]

⁴⁵*napuszysty* (przestarz.) — napuszony. [przypis edytorski]

⁴⁶*szczercze* — pustkowie. [przypis edytorski]

⁴⁷*rozłóg* — otwarta przestrzeń. [przypis edytorski]

⁴⁸*cybuch* — część fajki. [przypis edytorski]

⁴⁹*niepodobna* — nie można. [przypis edytorski]

⁵⁰*odwiany* — odsunięty przez powietrze. [przypis edytorski]

⁵¹*rumian psi* — roślina polna o pierzastych liściach oraz białych lub żółtych kwiatach w formie koszyczków. [przypis edytorski]

⁵²*zaumierać* (daw.) — zamierać, obumierać. [przypis edytorski]

Staw obłokiem żegluję,
Młyn mu kołem ojcuje,
Spoza lasu szumi las,
Spoza czasu szemrze czas,
Droga roztopolona⁵³ śni się nie do końca...
Utrudą⁵⁴ żałobny
Koń, dozgonnie ksobny⁵⁵,
Zaniepatrzył się na wóz,
Przymknął oczy w cieniu brzóz
I krótkim kaszlem dudni, jak kobza⁵⁶, do słońca.

Las, Czas, Sen

Koń

Niech się dłuży cień ławy,
Niech wypoczną w nim trawy!
Z łbem na łapie chudy pies
Śpi po łapy owej kres,
Jakby na niej się świata kończyło bezdroże.
Ziele w jarze⁵⁷, ziele!
Skąd twoje wesele⁵⁸?
Niech się wzmaga wiew⁵⁹ i żar,
Niech się wzmaga bór i jar,
I to wszystko, co jeszcze, prócz nich, stać się może!

Pies, Sen

Fala

Niepostrzeżenie w morza urasta głębinie
Fala, która w niebiosach szuka dla się⁶⁰ tronu.
Niepochwytna⁶¹ dla oka w narodzin godzinie,
Olbrzymieje⁶² tym śpieszniej, im bliższa jest zgonu.

Życie jako wędrówka,
Woda, Przemijanie

Cicha bywa, gdy wzbiera nad siostr zmarłych tłumem,
Aż załamie się w miejscu, gdzie się skędzierzawi⁶³,
Wówczas, wężąc śmierć spodem, burzy się i wrzawi⁶⁴,
I uderza o brzegi swym pośmiertnym szumem.

Odrodzenie, Bunt, Los,
Kondycja ludzka, Upadek

I z tym szumem, malejąc, pada na kolana,
I na łąd swe pozgonne⁶⁵ wysypuje śniegi.
Czy zaszumisz po śmierci, duszo przewezbrana⁶⁶?
Czy uderzysz raz jeszcze o znajome brzegi?

⁵³roztopolony (neol.) — otoczony topolami. [przypis edytorski]

⁵⁴utruda — zmęczenie, trud. [przypis edytorski]

⁵⁵ksobny — idący ku sobie. [przypis edytorski]

⁵⁶kobza — ludowy instrument muzyczny, przypominający dudy. [przypis edytorski]

⁵⁷jar — dolina, wąwóz. [przypis edytorski]

⁵⁸wesele (daw.) — radość. [przypis edytorski]

⁵⁹wiew — podmuch. [przypis edytorski]

⁶⁰dla się — dziś popr.: dla siebie. [przypis edytorski]

⁶¹niepochwytny — nieuchwytny, trudny do złapania; tu: trudny do zobaczenia. [przypis edytorski]

⁶²olbrzymieć — znacznie rosnąć, stawać się olbrzymem. [przypis edytorski]

⁶³skędzierzawić się — poskręcać się, pozwijać się. [przypis edytorski]

⁶⁴wrzawić — podnosić zgjęłk. [przypis edytorski]

⁶⁵pozgonny — pośmiertny. [przypis edytorski]

⁶⁶przewezbrany — przepelniony, zanadto wezbrany, bujny. [przypis edytorski]

Wiatrak

Piętrząc się nad ugorów⁶⁷ chętną mu równiną,
Wiatrak, na wszystkie wokół odsłonięty światy,
Poskrzypuje drewnianą w tańcu krynoliną⁶⁸,
A na trawę, jak diabeł, miota cień rogaty.

Wędrowcze, w jednym miejscu zatkwiony⁶⁹ kosturem⁷⁰,
Co znaczą twoje wstrząsy i nagle podrygi?
Komu kłaniasz się wokół dębowym kapturem?
Z kim tak trafnie rozmawiasz na migi i śmigi⁷¹?

W co wierzysz? Kogo widzisz nad sobą w lazurze⁷²?
Gdybyś się uczłowieczył — jakie miałbyś lica⁷³?
Co za stwór się zataił w twej sękatąj skórze?
Czym jesteś, oglądany przez duchy z księżycą?

[W ślad za górnym orszakiem ob- łoków przesuwanych...]

W ślad za górnym orszakiem obłoków przesuwanych,
Co kształty w miarę biegu odmieniają stale,
Światła chodzą po łące w odstępach nierównych,
Jakby wzajem o sobie nie wiedziały wcale.

Nie wiadomo, co łąkę tak szerzy w bezmiary,
Czy ich zwiewność, czy cichość, czy ruch, czy jasnota?
Czy raczej nieustanna tych cieniów pierzchota⁷⁴,
Co się kryją — spłoszone — w parowy⁷⁵ i jary⁷⁶?

Czekam, aż jedno z światel, skupionych na jaskrze⁷⁷,
Dotrze do mnie wraz z przerwą obłoków na niebie
I w pierś moją uderzy — i cały się zaskrzę,
I łące nagle drogę rozwidnię do siebie.

Życie jako wędrowka,
Przyroda nieożywiona,
Tajemnica

Natura, Przyroda
nieożywiona

Droga, Światło

⁶⁷ugór — pole od dawna nieuprawiane. [przypis edytorski]

⁶⁸krynolina — szeroka halka na metalowej obręczy, noszona pod suknią w XIX w. przez eleganckie damy. [przypis edytorski]

⁶⁹zatkwiony — dziś popr.: utkwiony. [przypis edytorski]

⁷⁰kostur — kij, mało elegancka laska do podpierania się. [przypis edytorski]

⁷¹śmiga — tu: skrzydło wiatraka. [przypis edytorski]

⁷²lazur — niebo mające jasnoniebieski kolor, charakterystyczne dla słonecznej pogody. [przypis edytorski]

⁷³lico (daw.) — twarz. [przypis edytorski]

⁷⁴pierzchota — ucieczka. [przypis edytorski]

⁷⁵parów — dolina o stromych, porośniętych roślinnością zboczach. [przypis edytorski]

⁷⁶jar — dolina, wąwóz. [przypis edytorski]

⁷⁷jaskier — niewielka roślina o drobnych kwiatach w kolorze żółtym, białym, czerwonym lub innym, występująca na podmokłych terenach. [przypis edytorski]

[W głąb podwórza świt przenika sennie...]

W głąb podwórza świt przenika sennie,
Słysząc bicie dwóch sprzecznych zegarów.
Na śmietniku skrzy się drogocennie
Potłuczonych resztką okularów.

Kiedy z rynny jaskółka wylata⁷⁸,
Mur w ślad za nią zda się rość⁷⁹ w obłoki!
Pod akacją już obce dla świata
Leżą szczura rozczochrane zwłoki.

Zwierzę, Śmierć,
Przemijanie

Dłoń dziewczęca z przeciwna dla psoty
Szkłem na ścian mych kwiciate⁸⁰ obicie
Rzuca żywe, słoneczne pelgoty⁸¹,
Którym lubię się przyglądać skrycie.

Zabawa

[Zapłoniona czereśnia, przez wróble opita...]

Zapłoniona czereśnia, przez wróble opita,
Skrzy bieliscie⁸² ku słońcu odziobaną pestę⁸³.
Korę, sokiem nabrzmiałą, żuk drasnął i przez tę
Drobną skazę żywicy płowa⁸⁴ kropla świta.

Kwiaty, Natura, Przemiana

Jeszcze pod zlewą⁸⁵ rosy obfitej niezwykle
Kwiat się wątły ugina i ziemi dosięga,
I młodych jeszcze mrówek cwałująca wstęga,
Zachowując kształt w biegu, różowieje nikle.

Jakaż radość bezbronna i z jakąż łez siłą
Wzbiera we mnie i serce obnaża na światy,
Gdy zaoczę⁸⁶ tej nocy narodzone kwiaty
W miejscu, gdzie jeszcze wczoraj tych kwiatów nie było!

⁷⁸wylatać (rzad.) — wylatywać. [przypis edytorski]

⁷⁹rość (daw.) — rosnąć. [przypis edytorski]

⁸⁰kwiciaty — kwiecisty. [przypis edytorski]

⁸¹pelgota — słaby, niekiedy gasnący blask. [przypis edytorski]

⁸²bielisty — biały. [przypis edytorski]

⁸³pesta — duża pestka. [przypis edytorski]

⁸⁴płowy — tu: jasny; szarozółtawy. [przypis edytorski]

⁸⁵zlewa (daw.) — ulewa. [przypis edytorski]

⁸⁶zaoczyć (rzad.) — zobaczyć. [przypis edytorski]

Pieszczota

Ten pąk róży, co dobył zaledwo⁸⁷ pół skroni,
W uścisk liści od spodu tak czujnie ujęty!
Ten uśmiech, co się uczy i barwy, i woni —
Ten czar, co tym czaruje, że nierozwinięty!

Kwiaty

Na palcach doń⁸⁸ się zbliżam, by kroków odgłosy
Nie spłoszyły tej ciszy, w której trwa i rośnie,
I oczy przymykając, całuję zazdrośnie
Jedwab ciepły od słońca i mokry od rosy.

Cisza
Pocałunek

A po chwili, gdy dłonią muskając twe sploty,
Opodal tego pąka w cieniu drzew cię pieszczę,
Ustom moim dorzucam ślad twojej pieszczoty
Do smugi pocałunku, niestartego jeszcze.

[Żuraw skrzypi za furką ogrodu...]

Żuraw⁸⁹ skrzypi za furką ogrodu,
Słońce skrzy się w zadrach płotu tak nieznośnie,
Z gęstwy płynie dech przyziemny chłodu,
Wilga gwizdże i dwugłośnie, i trójgłośnie.
Lubię dojrzeć ukradkiem
Kłos, co w kwiatach przypadkiem
Taki inny wzwyż rośnie.

Ogród, Sielanka, Natura

Z odrobiną słońca w rdzawej blasze
Popod⁹⁰ klombem polewaczka⁹¹ leży pusta.
Zdaje mi się, że dmuchnięciem zgaszę
Złotą muchę, co uderza w moje usta.
Obłok, prósząc przez drzewa
Skry⁹² ogniste, powiewa,
Jak płonąca w dal chusta.

Ta murawa, wychmarzona z rosy,
Mym się oczom tak narzuca, jak dziwota,
Skoro jabłko, zjedzone przez osy,
Wskaże mi ją, dzwoniąc w ziemię, jak pięść złota.
Wzrok zdziwiony nią pieszczę,
Jakbym nie znał jej jeszcze
Za dni mego żywota.

⁸⁷zaledwo (przestarz.) — zaledwie. [przypis edytorski]

⁸⁸doń — do niego. [przypis edytorski]

⁸⁹żuraw — rodzaj prostej dźwigni umożliwiającej wyciąganie wiadrem wody ze studni. [przypis edytorski]

⁹⁰popod (daw.) — pod. [przypis edytorski]

⁹¹polewaczka (pot.) — konewka. [przypis edytorski]

⁹²skry — iskra. [przypis edytorski]

[O majowym poranku deszcz ciepły i prząsny...]

O majowym poranku deszcz ciepły i prząsny⁹³
Trafia w liście na oślep — prawie bezhałaśny.
Krople, spadłe i kurzu pociągnięte błoną,
Podsakują na piachu i wzajem się chłoną,
I wspólnie olbrzymiejac⁹⁴, trwają same przez się,
Aż je ziemia powoli uszczupli i wessie.
Coraz mniej ich przybywa na drogi i łany.
Już wygładza się strumień, deszczem pręgowany,
Już zza chmur, rozpostartych na kształt kruczych skrzydeł,
Słońce pęk wysztywnionych ku ziemi promideł⁹⁵
Rozwachlarza⁹⁶ znienna i przez wyzior⁹⁷ w chmurze
Prześwitując, rozwidnia strojne brzozą wzgórze
I klin pola przygodny i pogrąża w złocie
Sad wiśniowy aż do dna wraz z wróblem na płocie,
Co, światłem zaskoczony, ćwierka wniebogłoso.
I lzy jeszcze niestałej i ruchliwej rosy
Skrzą się tłumnie, u liści zawieszono brzegu,
I wzdłuż łodyg cwałują resztą swego biegu.
Motyl, któremu skrzydła posklejał miód słodki,
Na bakier⁹⁸ wpięty w kitę zachwianej tymotki⁹⁹,
Kołysze się w cudownym oczom bezukryciu,
Znacząc jakiś świat w świecie, jakieś życie w życiu,
I coś sobie wyznają dwa milczące znoje,
Dwa szczęścia niepojęte — i jego, i moje.

Deszcz

Ziemia

Słońce, Ptak

Motyl

Pogoda

[Upalny ranek. Gwary i turkoty...]

Upalny ranek. Gwary i turkoty
Kończą się nagle u sztachet ogrodu,
Gdzie ławek cienie, wdumane w piach złoty,
Dają tym piachom czar głębi od spodu.

Lato

Zapatrzonemu w dal przed się¹⁰⁰ bez końca
Reszta dorożki z plecami woźnicy,
Znikając nagle na rogu ulicy,
Odsłania szybę, zblýskaną od słońca.

⁹³prąsny — niekwaśny, bez wyraźnego smaku. [przypis edytorski]

⁹⁴olbrzymieć — znacznie rosnać, stawać się olbrzymem. [przypis edytorski]

⁹⁵promidło — promień. [przypis edytorski]

⁹⁶rozwachlarzać (poet.) — rozciągnąć na kształt wachlarza. [przypis edytorski]

⁹⁷wyzior — prześwit. [przypis edytorski]

⁹⁸na bakier — na bok. [przypis edytorski]

⁹⁹tymotka — trawa o prostych źdźbłach, długich liściach i gęstym kwiatostanie. [przypis edytorski]

¹⁰⁰przed się — dziś popr.: przed siebie. [przypis edytorski]

Pies mój, w ślad za mną idący niemrawie,
Znienacka wstrząsa kudłami swej grzywy
I pysk zadziera, i patrzy ciekawie
Na szyld, od wróbla szary i wrzaskliwy.

Pies

Jakaś wariatka męczeńsko uboga,
Słynna w zaułku na całe podwórze,
Wrzuca do skrzynki, strumniałej przy murze,
List, nieudolnie skreślony do Boga.

List

Przemiany

Tej nocy mrok był duszny i od żądy parny,
I chabry, rozwidnione suchą błyskawicą,
Przedostały się nagle do oczu tej sarny,
Co biegła w las, spłoszona obcą jej źrenicą —
A one, łeb jej modrząc¹⁰¹, mknęły po sarniemu
I chciwie zagłądały w świat po chabrowemu.

Przemiana, Natura,
Rośliny, Zwierzęta, Noc

Mak, sam siebie w śródpolnym wykrywszy bezbrzeżu,
Z wrzaskiem, który dla ucha nie był żadnym brzmieniem,
Przekrwawił się w koguta w purpurowym pierzu
I aż do krwi potrząsał szkarłatnym grzebieniem,
I piał w mrok, rozdzierając dziób, trwogą zatruty,
Aż mu zinał¹⁰² prawdziwe odpiały koguty.

Dźwięk

A jęczmień, kłos pragnieniem załociwszy gęstem,
Nasrożył nagle złością zjątrzone ościory¹⁰³
I w złotego się jeża przemiażdżył ze chrzęstem,
I biegł, kłując po drodze ziół nikłe zapory,
I skomlał, i na kwiaty boczył się i jeżył,
I nikt nigdy nie zgadnie, co czuł i co przeżył?

A ja — w jakiej swą duszę sparzyłem pokrzywie,
Że pomykam ukradkiem i na przełaj¹⁰⁴ miedzą?
I czemu kwiaty na mnie patrzą podejrzliwie?
Czy coś o mnie nocnego wbrew mej wiedzy — wiedzą?
Com czynił¹⁰⁵, że skroń dłońmi uciskam obiema?
Czym byłem owej nocy, której dziś już nie ma?

Ucieczka

¹⁰¹ *modrzyć* (przestarz.) — farbować na niebiesko. [przypis edytorski]

¹⁰² *zinał* (daw.) — z innego miejsca. [przypis edytorski]

¹⁰³ *ościory* — pozostałe po wymłóceniu części wąsów ziaren jęczmienia. [przypis edytorski]

¹⁰⁴ *na przełaj* — najkrótszą drogą. [przypis edytorski]

¹⁰⁵ *com czynił* — konstrukcja z ruchomą końcówką czasownika; inaczej: co byłem. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z *Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur*.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na *Licencji Wolnej Sztuki 1.3*. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. 99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w *Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur*. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/lesmian-w-zwiewnych-nurtach-kostrzewy-cykl/>

Tekst opracowany na podstawie: Bolesław Leśmian, *Łąka*, wyd. J. Mortkowicz, Warszawa, 1920

Wydawca: Fundacja Wolne Lektury

Publikacja zrealizowana w ramach biblioteki Wolne Lektury (wolnelektury.pl). Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Agnieszka Witkowska, Aleksandra Dziubińska, Aleksandra Kopeć, Aleksandra Kopeć-Gryz, Alicja Pyszlak, Amelia Buczkowska, Damian Kostrzewa, Daria Latuszek, Dorota Kowalska, Emilia Karwowska, Hania Szadkowska, Irena Pogoda, Joanna Naczas, Julia Styś, Katarzyna Wojda, Magdalena Cieślak, Maja Cencora, Malwina Gockowiak, Marcin Koziej, Marianna Czabator, Marta Niedziałkowska, Martyna Sawicka, Małgorzata Dyc, Mieczysław Trautzel, Oliwia Denko, Paulina Choromańska, Pola Olech, Radosław Czajka, Zuzanna Skinder, Zuzanna Tereszczuk.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).